

Onderwerp

Reactie van Steven Mooij op de internetconsultatie ‘Wijziging van de Kieswet in verband met de invoering van het Burgerforum kiesstelsel alsmede enige andere wijzigingen’.

Datum

24 januari 2021

Verbeterpunten ARTIKEL I

1) Met leden C, D, E en F wordt de drempel voor het uitoefenen van passief kiesrecht verhoogd. Dit is tegenstrijdig met de taak die is meegegeven aan de staatscommissie parlementair stelsel. In overweging genomen had moeten worden dat "de Nederlandse burger meer betrokkenheid bij beleid en politiek ambieert", waarbij hooguit overwogen had kunnen worden de drempel te verlagen. Het door de staatscommissie zelf uitgevoerd onderzoek naar ‘versplintering’ is geen democratisch verantwoord besluit en zou niet mogen leiden tot afwijking van de opdracht.

De memorie van toelichting stelt dat inflatiecorrectie alleen een zelfstandig argument is. Ook met dit argument valt te betwijfelen of de burger zich gehoord voelt in de wens tot meer betrokkenheid.

Daarmee ben ik voorstander van het laten vervallen van deze leden of ze aan te passen zodat zij in overeenstemming zijn met de taak die is meegegeven aan de staatscommissie.

2) Ook met leden I2, I3, I4 en I5 wordt de drempel voor het uitoefenen van passief kiesrecht verhoogd. In lid 2 met ruim een viervoud van de aanbeveling van de staatscommissie. Om dezelfde reden als in punt 1 ben ik voorstander van het niet verhogen van de drempels of indien ze verhoogd worden, dan maximaal tot aan het in de aanbeveling genoemde aantal.

3) Om dezelfde reden als in punt 1 ben ik voorstander van het laten vervallen van leden P, Q, R en S.

4) In lid DD wordt verwezen naar artikel I 17 lid 2 uit de kieswet. In de Kieswet, geldend van 22-02-2019 t/m 30-06-2020 (zoals gepubliceerd als bron bij deze consultatie, (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0004627/2019-02-22/>) staan in dit artikel geen onderdelen 'a' en 'b'. Het lijkt een logische wijziging te zijn als gevolg van het afschaffen van kieskringen.

5) In leden MM, NN, OO, PP, QQ, en RR wordt verwezen naar artikelen die niet bestaan in de Kieswet, geldend van 22-02-2019 t/m 30-06-2020 (zoals gepubliceerd als bron bij deze consultatie, (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0004627/2019-02-22/>). Het lijken logische wijzigingen te zijn als gevolg van het splitsen van stemmen in kandidaat- en lijststemmen.

6) Met betrekking tot lid TT. In de memorie van toelichting van deze wet staat:

"In zijn uitwerking werken kandidaatsstemmen in dit stelsel zwaarder door bij de toedeling van zetels aan kandidaten dan nu het geval is wanneer op individuele kandidaten voorkeurstemmen worden uitgebracht."

Dit laatste is niet altijd het geval, er kan ook sprake zijn van een tegengesteld effect. Een voorbeeld ter illustratie: Lijst X haalt bij een verkiezing 2 zetels. Het totaal aantal stemmen dat op deze partij is uitgebracht is 200.000 en de landelijke kiesdeler is 100.000. Van het totaal

aantal stemmen (op deze partij) heeft 80% van de kiezer zijn stem uitgebracht via een lijststem en 20% heeft op de kandidaat nummer 3 van de lijst van partij X gestemd. Dat betekent dat er 2 zetels op basis van de lijst worden verdeeld en 0 zetels op basis van kandidaatsstemmen. Dit ondanks dat kandidaat nummer drie meer stemmen dan de voorkeursdrempel van 25% van de kiesdeler heeft.

Dit is een geen waarschijnlijk voorbeeld (net als het voorbeeld in de memorie van toelichting), maar het is niet ondenkbaar dat de nummer 1 van de lijst de kiezers verzoekt om, in plaats van op hem of haar, op de lijst te stemmen.

Daarom ben ik voorstander van meer onderzoek naar mogelijke praktijksituaties of een aanpassing, waarbij altijd minimaal het aantal zetels op basis van voorkeursstemmen wordt toegewezen als in de huidige Kieswet.

7) Hetzelfde als in punt 1 geldt voor leden III en JJJ. Daarmee ben ik voorstander van het laten vervallen van deze leden.

8) In lid KKK wordt verwezen naar artikel Ya 22 uit de Kieswet. Waarschijnlijk wordt hier artikel Y 22a bedoeld.

9) Hetzelfde als in punt 1 geldt voor lid MMM. Daarmee ben ik voorstander van het laten vervallen van dit lid.

10) Als de wijzigingen in de kieswet worden beschouwd kan worden geconcludeerd dat de aanbevelingen van de staatscommissie over:

- het afschaffen van de kieskringen is overgenomen,
- de verhoging van de drempels voor (nieuwe) partijen is overgenomen met een hogere drempel voor passief kiesrecht dan in de aanbeveling,
- de splitsing in een stem op de kandidatenlijst of op een individuele kandidaat is overgenomen, maar dat dit niet altijd leidt tot meer gewicht van de persoonsstem,
- een bindend correctief referendum niet is overgenomen,
- de invoering van een gekozen formateur niet is overgenomen.

Per saldo concludeer ik dat de positie van de kiezer ten opzichte van de gekozene er, voornamelijk met de verhoging van drempels, op achteruit gaat ten opzichte van de huidige situatie en dat dat niet ten goede komt van de 'weerbaarheid van de democratische rechtsstaat'. Mijn voorkeur zou dan ook hebben om alle punten waarin de positie van de kiezer erop achteruit gaat te laten vervallen of zodanig aan te passen dat dit niet meer het geval is. En te overwegen om belangrijke speerpunten als een bindend correctief referendum toe te voegen.

11) Vanwege de grote aandacht die in de maatschappij naar het bestrijden van het Coronavirus gaat, ben ik voorstander van het uitstellen van deze wet met een jaar en het daarbij opnieuw uitvoeren van een internetconsultatie.

Contact

Voor vragen of opmerkingen naar aanleiding van mijn reactie ben ik bereikbaar op:

Steven Mooij
steven@mooij.name